

22. Часницький М. М. Евреи. Глухов и Сумщина. Страницы истории евреев Глуховщины и Сумщины. Киев: Золоті ворота, 2011. 380 с.

**НАРОДНИЙ МУЗЕЙ ІСТОРІЇ ГЛУХІВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
(до 150 річчя Глухівського національного педагогічного
університету імені Олександра Довженка)**

Федоров Владислав

Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка
студент

Науковий керівник: Мінченко Марина Василівна
асистентка кафедри історії, правознавства
та методики навчання
ГНПУ ім. О. Довженка

Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка у 2024 році відзначає 150 річницю від дня заснування.

Музей відкрито у 1967 році як музей історії Глухівського педагогічного інституту [1].

На порядку денному громадсько-педагогічного руху у 60-70-х роках ХІХ ст. з розвитком мережі народних шкіл постала проблема підготовки вчительських кадрів. До 1917 р. в Україні було кілька учительських інститутів: Феодосійський (1872) Глухівський (1874), Київський (1909), Катеринославський (1910), Вінницький (1912), Миколаївський (1913), Полтавський (1914), Чернігівський (1916).

Початок вивчення історії інституту було покладено директором учительського інституту М.С. Григоревським (1909 – 1913 рр.). З його ініціативи у 1910 році було відкрито педагогічний музей, що знайомив викладачів та студентів із методичними довідниками, посібниками і наочністю з предметів курсу міських училищ, із кращими роботами з ручної праці, педагогічними творами тощо. Створений музей на „пожертвування” різних установ міста. За кілька років музей став гордістю інституту. У ньому нараховувалося тисячі примірників літератури та експонатів на 3000 карбованців, хоча багато експонатів надійшли безкоштовно. Музей згодом став педагогічною лабораторією для студентів і вчителів.

Колекцію музею склали кращі підручники і методичні посібники з педагогіки та психології (М. Демкова, К. Єльницького, О. Мальцевіча, П. Каптерева, П. Соловійова, І. Скворцова, В. Тихомирова та ін.), методики викладання географії (Д. Тимківського, О. Нечаєва, Б. Бобіна, В. Львова, П. Головачова, М. Круковського, П. Белохи, М. Раєвського, Є. Перна, А. Соколова, А. Руднева), історії та методики викладання історії (С. Князькова, М. Тарасова, А. Гартвіна), фізики та природознавства (В. Лермонтова, Б. Вейтберга, Б. Розіна, Б. Лантзберга, К. Гофмана), хрестоматії, книги для читання, колекції наочних посібників із кожного навчального предмета, кращі роботи вихованців із ручної праці та ін. Усього ж до 1917 року в інститутському музеї зберігались книги 1933 найменувань у 2307 томах і 429 наочних посібників (крім того,

й посібники, виготовлені самими студентами). Майбутні педагоги щодня з 5 до 7 години вечора мали можливість працювати в музеї.

Інформаційну базу музею суттєво поповнив свого часу директор Л.Г. Сапітон. Відновлена робота музею була у 1967 році, а його новим фундатором став ветеран Великої Вітчизняної війни, ветеран університету І.М. Ляшко. До 100-річчя вузу була створена друга експозиція музею. Керівникові музею І.М. Ляшку наказом Міністра вищої освіти і спеціальної освіти СРСР від 10 жовтня 1978 року було оголошено подяку. У 1987 році музей історії інституту брав участь у Всесоюзному конкурсі-огляді робіт вузівських музеїв і зайняв третє місце. Під керівництвом І.М. Ляшка створена школа лекторів-екскурсоводів із числа студентів, за 12 років ним підготовлено більше 380 лекторів-екскурсоводів. Музей відвідало понад 40 тисяч екскурсантів із різних ВНЗ і міст. На базі музею під його керівництвом працював народний університет пропаганди пам'яток історії і культури.

З нагоди відзначення 120-ліття з часу заснування інституту в жовтні 1994 року оновлено експозицію музею історії інституту, видано історичний нарис „Глухівський педагогічний інститут”(авторський колектив І.М. Ляшко, В.П. Зінченко, В.А. Мосіяшенко, В.В. Заїка, М.П. Гурець, М.П. Волос, Г.С. Ковальчук, М.Б. Коломієць, Л.О. Тихонова).

Програму підготовки екскурсоводів розробили колишній директор музею М. П. Гурець та старший викладач кафедри історії В. В. Заїка.

Була оновлена експозиція музею історії інституту. Видали історичний нарис «Глухівський педагогічний інститут»

Відповідно до частини четвертої статті 15 Закону України «Про музеї та музейну справу» (249/95-ВР) Кабінет Міністрів України затвердив перелік музеїв, що перебувають у віданні підприємств, установ та організацій, де зберігаються музейні колекції та музейні предмети, що є державною власністю і належать до державної частини Музейного фонду України (Постанова Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2000 року №1766) Музей історії Глухівського педагогічного інституту імені С.Н. Сергєєва-Ценського включено до переліку музеїв [2; 3].

Третя експозиція була створена у 2001 році під керівництвом старшого викладача кафедри соціально-економічних дисциплін В.А. Борисенка.

Значну роботу проводить також старший викладач кафедри історії В.А. Борисенко, який при вивченні етнографії організовує науковий пошук студентів у збиранні звичаїв, традицій та обрядів Сіверського краю.

Для поповнення фондів музею, працівниками музею організована переписка з вихованцями закладу та колишніми працівниками. Таким чином, до музею надходять цінні матеріали з життя і діяльності відомих вчених-педагогів – випускників та викладачів.

Проводиться пошукова робота задля поповнення фондів музею, а також набуття студентами навичок пошуковців-краєзнавців. Створена пошукова студентська група у кількості 30 осіб. Студенти працюють у музеях України, відвідують відомих працівників освіти. Пошуковці встановлюють контакти з випускниками, отримують експонати.

Музей постійно розвивається, нині його експозиція нараховує понад 2 тисячі експонатів, писемних та фотодокументів.

З 2024 року директором музею Абакумовою В.І., завідувачем кафедри історії,

правознавства та методики навчання було продовжено співпрацю з Національною кіностудією художніх фільмів імені Олександра Довженка, Національним центром О. Довженка у Києві та Сосницьким літературно-меморіальним музеєм ім. О. Довженка (Черніївська область). Здійснювався пошук історико-краєзнавчої і літературно-мистецької спадщини, присвяченої життю і творчості О. Довженка, С. Васильченка, С. Сергєєва-Ценського, Янки Журби, Н. Городовенка, Я.-Б. Ступки та ін. видатних митців [4].

Дирекція музею на основі постійних експозицій, виставок, музейної фондової збірки організовує масову науково-освітню роботу, встановлює зв'язки, веде обмін інформацією з музеями свого профілю, закладами, творчими спілками, громадськими організаціями України і зарубіжних країн, із представниками української діаспори за кордоном: Марковичами, Терещенками, Ушинськими, з ветеранськими організаціями України.

В умовах повномасштабної війни. Історико-педагогічний музей та музей рідкісної книги Глухівського НПУ ім. О. Довженка отримали гуманітарну допомогу від Міністерства закордонних справ Німеччини та Центру допомоги мистецтву України (Ukraine Art Aid Center), ГО «Андріївською-Пейзажна ініціатива»: автономне технічне обладнання, прилади кліматичного контролю, засоби протипожежного захисту, пакувальні та витратні матеріали (захисні рукавички, скотч, бокси для зберігання музейних експонатів, конверти, гофропапір, плівка та інше).

Отже, Народний музей історії Глухівського національного педагогічного університету, інтегрує та генерує роботу всього колективу університету, є взірцем слави та традицій *alma mater*. Це модель образу освітнього закладу, що мотивує, виховує, залучає, формувати, демонструє, що відбувається в умовах миру чи війни.

ЛІТЕРАТУРА

1. Народний музей історії університету – Мій сайт. *Home – Мій сайт*. URL: <https://gnpu.edu.ua/index.php/ua/struktura/narodnyi-muzei-istorii-universytetu> (дата звернення: 03.04.2024).
2. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index> (дата звернення: 01.04.2024).
3. Історія університету. *Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка*. URL: <https://gnpu.edu.ua/index.php/ua/pro-universytet/istoriia-universytetu> (дата звернення: 03.04.2024).
4. Музей історії Глухівського національного педагогічного університету ім. О. Довженка. *Енциклопедія Сучасної України ЕСУ*. URL: <https://esu.com.ua/article-70342> (дата звернення: 03.04.2024).